

Deze Brusselse regels vragen wél om verzet

Europa dwingt gemeenten sociaal werk over te leveren aan de markt. Dat moet beter, stelt **Jos van der Lans**.

In Brussel dreigt het nieuwe kabinet vooral bakzeil te gaan halen. Er mag dan een wat andere wind door Europa waaien, dat wil nog niet zeggen dat de dwarse Nederlandse ministers er met luid applaus worden verwelkomd. Hoe je het ook wendt of keert: Europa is en blijft een gezamenlijk project en dat maakt Brussel terecht terughoudend om aan landen uitzonderingsposities te gunnen.

Toch valt er in Brussel misschien wel een ander succes te boeken, namelijk kritiek op de Europese aanbestedingsregels. Sinds jaar en dag worstelen in Nederlandse stadhuis wethouders, beleidsmedewerkers en juristen daarmee. Om de zoveel jaar zijn gemeenten verplicht om een zogenaamde 'uitvraag' uit te schrijven, waarin organisaties tegen elkaar opbieden om voor langere termijn opdrachten te verwerven in de jeugdzorg, het welzijnswerk, opvangvoorzieningen en andere vormen van ondersteuning waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn.

Puntje meer gescoord

Dat kost handenvol tijd en geld. Organisaties halen alles uit de kast om te voorkomen dat ze omzet kwijtraaken, of ze grijpen de mogelijkheid aan te kunnen groeien. Er worden speciale tekstschrijvers en vormgevers ingehuurd om het aanbod extra allure te geven en – o wonder! – de innovatieve voornemens spatten van het papier af. Dat alles tegen een scherp concurrerende prijs.

Jos van der Lans
cultuurpsycholoog en publicist

'Dat gemeenten buurtwerk moeten aanbesteden, is niet logisch.'

FOTO ANP

Een Duitse aanbieder die sociaal werk gaat doen in Meppel: een bizar idee

Zo kan het gebeuren dat het straathoekwerk na een periode van 25 jaar en louter positieve evaluaties plots in handen komt van een organisatie van buiten, die op het formulier een puntje meer scoorde, zoals een paar jaar geleden in Utrecht gebeurde. Of dat een voorziening voor zwaar problematische jongeren na jaren de deuren sluit, omdat de nieuwe aanbieder een andere koers meent te moeten varen, zoals in Noord-Holland gebeurde. Treurig is, dat nogal wat fraaie beloften die in de concurrentieslag zijn opgeworpen, daarna verdampen.

Veel gemeenten worstelen hier mee. Ze bouwen liever aan langdurige betrekkingen met organisaties waarin kwaliteit de kans krijgt om te groeien. In steeds meer stadhuisen probeert men dan ook aan de regels te ontsnappen, bijvoorbeeld door te kiezen voor steeds langere termijnen, die kunnen oplopen tot wel negen jaar.

Het zijn vooral juristen die bij deze onttrekkingsbewegingen een waarschuwend vingertje opsteken. Hun mantra: 'Het mag niet van Europa.' Minister Hugo de Jonge heeft in de periode dat hij voor de jeugdzorg verantwoordelijk was, al eens aangekondigd de kwestie in Europa aan de orde te stellen, maar door alle coronaperikelen is daarvan weinig terecht gekomen.

Aanbestedingstombola

Reden voor het nieuwe kabinet om deze draad met nieuw elan op te pakken. Gemeenten die zelf bepalen hoe zij publieke dienstverlening willen contracteren en controleren, dat past naadloos in het Hoofdlijnenakkoord. Het bestrijdt de bureaucratie, bevordert bestuurlijke kwaliteit en het maakt een einde aan het bizarre idee dat de publieke sector een markt is, waarvoor zelfs internationale partijen mogen meedoen. Het idee dat een Duitse of Franse aanbieder

in Meppel de voorzieningen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning zou gaan uitvoeren, is te gek voor woorden.

Bovendien zitten we in de jeugdzorg, het welzijnswerk, het buurtwerk en de sociale hulpverlening niet te wachten op concurrentie tussen organisaties, maar op samenwerking van professionals. De aanbestedingstombola houdt dat tegen.

In veel andere lidstaten van de Europese Unie neigt men inmiddels naar eenzelfde conclusie. Niks marktwerking in de publieke dienstverlening: eigen verzorgingsstaat eerst.

Maak daar in Brussel nu eens een punt van. Geef gemeenten ruimte om duurzame relaties aan te gaan, die niet om de zoveel jaar op de proef worden gesteld. Bijval gegarandeerd. En daarmee een gerede kans dat dit kabinet behalve Brussels bakzeil ook met een succesje thuis kan komen.